

The logo consists of the letters 'KT' in a bold, white, sans-serif font, centered within a solid orange square. The background of the slide features a top-down view of a wooden spiral staircase with light-colored wood and a dark metal handrail, set against a light-colored tiled floor.

KT

Haastavat esimiestilanteet: esimiestyön peruskysymyksiä

Etänä enemmän

Jenni Aaltonen, työmarkkinalakimies, KT

Työnjohto-oikeus Esihenkilön rooli

Työnantajan työnjohto- ja valvontaoikeus eli direktio-oikeus

- **TSL 1:1 §** Työntekijä
  - sitoutuu (henkilökohtaisesti) tekemään työtä
  - työnantajan lukuun
  - johdon ja valvonnan alaisena
  - palkkaa tai muuta vastiketta vastaan
- **KvhL 17§** Viranhaltijan yleinen velvollisuus on mm. noudattaa työnantajan työnjohto- ja valvontamääräyksiä
- **KVTES I luku 5§** Työnantajalla on oikeus ottaa ja erottaa työntekijä sekä johtaa ja valvoa työntekoa

Työntekijän/viranhaltijan lojaliteetti- ja huolellisuusvelvollisuus

TSL 3:1 §

- **Työntekijän on tehtävä työnsä huolellisesti noudattaen niitä määräyksiä, joita työnantaja antaa toimivaltansa mukaisesti työn suorittamisesta.**
Työntekijän on toiminnassaan vältettävä kaikkea, mikä on ristiriidassa hänen asemassaan olevalta työntekijältä kohtuuden mukaan vaadittavan menettelyn kanssa.

Kvhl 17 §

- Viranhaltijan on suoritettava virkasuhteeseen kuuluvat tehtävät asianmukaisesti ja viivytyksettä noudattaen asianomaisia säännöksiä ja määräyksiä sekä työnantajan työnjohto- ja valvontamääräyksiä.
- Viranhaltijan on toimittava tehtävässään tasapuolisesti ja käyttäydyttävä asemansa ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla.

Esihenkilön rooli työnantajan edustajana

Direktio-oikeus

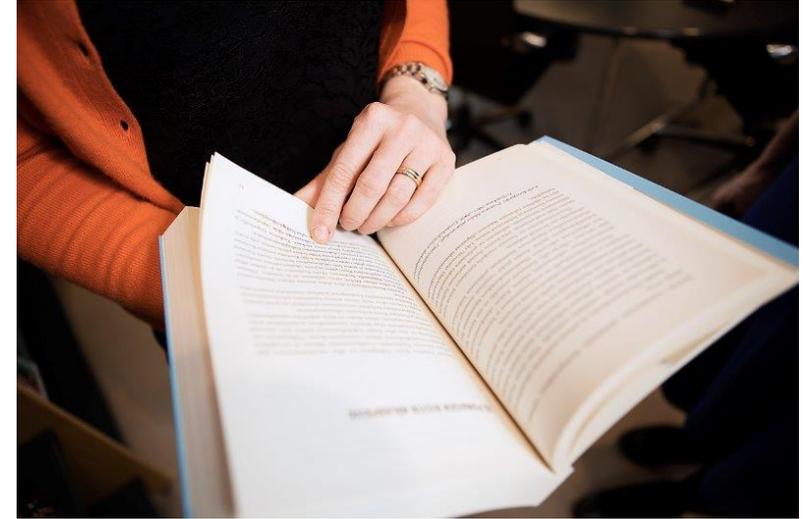
- Perinteinen kuvaus: Oikeus määrätä työn kohde eli mitä työtä tehdään, missä, miten ja milloin työ on suoritettava
- Työtehtävien organisointi
- Antaa ohjeita kuinka ko. tehtävät tulee tehdä, millaisia työtapoja ja välineitä käytetään
- *Palkkausjärjestelmän käytännön toteutus;* tehtäväkuvausten laatiminen, tehtävän vaativuuden ja työsuorituksen arviointi

Työnantajan työjohto- ja valvontaoikeus eli direktio-oikeus

- Työnjohto-oikeuden käyttämisessä *ei* ole kysymys perustuslaissa tarkoitetuista oikeuksista ja velvollisuuksia koskevista päätöksistä
- Työnantajan työjohto- ja valvontaoikeuden käyttämistä koskeviin päätöksiin *ei* voi hakea muutosta esim. oikaisuvaatimuksella
- Työnantajan direktio-oikeuden nojalla antaman määräyksen noudattamatta jättäminen = työnantajan ohjeiden laiminlyönti
  - sanktiot mahdollisia
- Työnjohtovallan käyttö rajoittuu yleensä työpaikalle ja työajan piiriin

Esihenkilön työnantajarooli

- Roolin tiedostaminen
  - Strategian ja henkilöstöpolitiikan mukainen toiminta
  - Uskallus toimia työnantajan edustajana
  - Rohkeus tehdä päätöksiä
-
- Esimies aina asemansa puolesta osa virallista organisaatiota
  - Tehtävä sisältää aina muodollista valtaa
  - Kun hyväksyy esimiesaseman itselleen, hyväksyy myös siihen liittyvän vastuun ja lojaalisuuden
  - Vastuu sekä asioista että ihmisistä
  - Johtamiskäyttäytyminen

Esihenkilön rooli työnantajan edustajana

- Henkilöstön osaamisen hahmottaminen, ennakointi ja kehittäminen
  - Hyvä johtamistapa, yhteistyö henkilöstön kanssa, työyhteisön motivointi (etätyöapamia?)
  - Muutosjohtaminen: uusi henkilöstö, uudet toimintatavat
  - Konfliktien selvittäminen
  - Kehityskeskustelut, palautteen antaminen, palkitseminen
  - Huomautukset, varoitukset, palvelussuhteen päättämistilanteet
- **etätyö- ja kriisiajan vaikutus?**
- **Työnantajan direktio-oikeuden käyttämisen vaikeus/helppous**

Työnantajan yleisvelvoite TSL 2:1

- Edistettävä suhteitaan työntekijöihin, työntekijöiden keskinäisiä suhteita
- Huolehdittava siitä, että työntekijä voi suoriutua työstään
- On pyrittävä edistämään työntekijän mahdollisuuksia kehittyä kykyjensä mukaan työurallaan etenemiseksi

- **TSL 2:2 §, KvhL 12 §**
- Tasapuolinen kohtelu ja syrjinnän kieltö

Työnantajan tulkintaetuoikeus

- Ristiriitatilanteessa esimies päättää kuinka toimitaan
- Esimies valvoo työn tekemistä, lopputuloksen laatua ja määrittää laatutason
- Työnantaja tulkitsee työsopimusta, työehtosopimusta ja lainsäädäntöä
- Työntekijän moninaiset oikeussuojakeinot:
  - yhteys luottamusmieheen / liittoon/ asianajajaan,
  - työsuojeluviranomaiset
  - eduskunnan oikeusasiamies
  - oikeuskansleri
  - tasa-arvovaltuutettu
- Viimekädessä tuomioistuin päättää

Haastavia palvelussuhdekysymyksiä

Rekrytoinnissa huomioitavia seikkoja

Työkyvyn alentuminen ja sairauspoissaolot

Päihteet

Työvelvoitteen laiminlyönti ja ohjeiden vastainen menettely

Menettelytavat ennen palvelussuhteen päättämistä

Palvelussuhteen irtisanominen, purkaminen ja purkautuneena käsittely

Menettelytavat palvelussuhdetta päätettäessä

Yleistä sairauspoissaoloista

- Sairauspoissaolosta ilmoittaminen
  - Työnantajan selvä ohjeistus toimintatavoista
  - Oma ilmoitus vai luotettava selvitys (lääkärintodistus tms)
- Kuka arvioi työkyvyttömyyden
  - Lääkärin rooli lääketieteellisen arvion tekijänä
- Oikeus olla poissa työstä
  - Palkatta vai palkallisena
- Työn muokkaaminen, korvaava työ
- Oikeus saada sairausajan palkkaa
  - Virka- ja työehtosopimukset, lainsäädäntö, oikeuskäytäntö

Yleistä sairauspoissaoloista

- Työnantajan velvollisuus seurata poissaoloja
- Työnantajan työsuojeluvelvollisuus
- Henkilöstön tasapuolinen kohtelu ja objektiivisuus
- Väärinkäytösepäilyt
  - Työnantajan selvä ohjeistus toimintatavoista
  - Työnantajan näyttötaakka

Päihteiden käyttö

- Väärinkäytön vakavuus arvioidaan huomioiden mm. toistuvuus, käyttö vapaa-ajalla vai työajalla, kyseessä olevan työn, ammatin ja alan erityispiirteet, työntekijän asema, työolosuhteet ja teon vaikutukset työnantajalle, työntekijälle ja työyhteisölle
- työntekijän tulee oma-aloitteisesti ryhtyä toimenpiteisiin saadakseen päihteiden käyttönsä hallintaan. Jos viranhaltija/työntekijä ei oma-aloitteisesti käynnistä muutosta, siirtyy vastuu esimiehelle.
- työntekijän esiintyessä päihtyneenä työpaikalla tai käyttäessä siellä päihteitä, työnantajan tulee poistaa asianomainen henkilö työpaikalta.
- Samalla työnantaja harkitsee, annetaanko kirjallinen varoitus vai onko ko. tapauksessa perusteltu syy purkaa tai irtisanoa palvelussuhde.
- Päihteiden takia työpaikalta poistetun viranhaltijan/työntekijän poissaolo työpaikalta on palkatonta aikaa.

Työvelvoitteen laiminlyönti

Tahallisuus

- Työnantajan työnjohto-oikeuden rajoissa antamien määräysten noudattamattomuus
- Työstä kieltäytyminen
- Omien asioiden hoitaminen työajalla
- Luvattomat poissaolot

Tahattomuus

- Työntekijä on huolimaton
- Puutteellinen ammattitaito
- Soveltumattomuus työhön
  - Sopeutumattomuus työyhteisöön
  - Työn suorittamista haittaavat työntekijän ominaisuudet
- Aikaansaamattomuus

Mistä esihenkilölle tukea?

- Henkilöstöjohto
- Strategia
- Linjaukset, sisäiset käytännöt, prosessien toimivuus ja tietojärjestelmät
- Tieto ja koulutus
- Valmennus ja tsemppaus
- Linjajohto
- Tiedon jakaminen, viestintä
- Linjaukset toimialalla
- Henkinen tuki ja kannustus
- Vertaistuki: esimiesverkostot sisällä ja ulkona
- Keskustelufoorumit
- Kannustus
- Työnohjaus
- Mentorointi
- Lähijohtamisen Akatemia

Kiitos!

